

Pekka Virtanen: Kulttuurimetsiä Mäntsälästä Roomaan

Metsäkulttuuri, kulttuurimetsä, puu kulttuurissa, metsien kulttuurinen kestävyys, puukulttuuri, metsäperinne, museoitu metsä, puunkäyttöperinteet, metsähistoria ja muut vastaavat metsän, puun ja kulttuurin suhdetta peilaavat teemat liikkuvat ”metsäkeskustelussa” entistä useammin. Niiden käyttöyhteydestä saattaa kuitenkin puuttua tämän päivän tutkimuskentän kulttuuri-, perinne- ja historiakäsitteiden dynaaminen ja kattava, ihmisen kaikkia menneisyydestä tulevaisuuteen ulottuvia ilmiöitä koskeva sisältö.

Arkipuheen väripaletti korostaa helposti kulttuurin ja perinteen menneisyyteen vahvasti ankkuroituneita piirteitä: ”Metsäperinteitä tulee kunnioittaa”, ”Puurakennuksella ei ole historiallista merkitystä” tai ”Puuesine joutaakin jo museoon”. Tai sitten ylikorostuu kulttuurin korkeakulttuurinen puoli, joihin kuuluvat takuuvarmasti kaikki Alvar Aallon, Jean Sibeliuksen ja Pekka Halosen metsäkosketukset. Asiaa ei helpota sekään, että metsien sosiaaliset ja kulttuuriset merkitykset niputetaan pehmeästi yhteen, vaikka ne viittaavat paljolti eri asioihin.

Kulttuurintutkimuksessa kulttuuri ei ole yksinkertainen käsite, jossa myös kulttuuri-luonto-akseli on veteen piirretty viivaa. Eri tieteenaloilla kulttuuri on määritelty eri tavoin ja yksittäisissä tutkimuksissa tai muissa yhteyksissä onkin hyvä tuoda esiin käsitteeseen liittyvät sisällöt ja rajaukset.

Välillä akselin painopisteitä on hyvä tarkastella kokonaisvaltaisesti, kuten esimerkiksi kulttuurintutkijoiden konferenssissa Ruotsin Norrköpingissä kesän alussa. Konferenssin teema oli lyhyesti Natur och kultur.

Ihminen on sosiaalinen olento, joka juuri kulttuurinsa kautta kiinnittyy luonnon ja talouden kiertokulkuun. Siinä on mukana eri aikarytmeissä paikallisia, kansallisia ja kansainvälisiä sidoksia, jotka tekevät esimerkiksi Mäntsälästä täysin erilaisen metsäkaupungin kuin Roomasta.

Suomessa tarvittaneen metsäisellä jatkumolla kansallisia innovaatiokeskuksia, huippukeskittymiä, brändäystä, hypettämistä ja imagoretoriikkaa, mutta luovassa taloudessa on paikallisuudella aina oma sijansa. Samassa yhteydessä on hyvä puhua myös arvoista, merkityksistä ja sisällöistä.

Metsätalous ja kulttuuri - puuntuotanto kohtaa metsäkulttuurin, 14.10.2009, Helsinki, Tapion sali